

Talousarvioesitys

2027

Mikkelin seudun ympäristölautakunta

MIKKELI

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Perustehtävä.....	3
Palvelusuunnitelma	3
Strategisten teemojen strategiakortit	6
Tunnusluvut	7
Talous.....	8
Henkilöstösuunnitelma	9

Johdanto

Mikkelin kaupunginhallitus on kokouksessaan 1.6.2026 (§ 184) vahvistanut kaupungin palvelualueille talousarvion 2027 valmistelun lähtökohdaksi talousarvioraamin. Ympäristölautakunnalle talousarvion valmistelun lähtökohdaksi esitetty talousarvioraami on seuraava: tuotot 1 224 000 euroa, kulut 2 720 000 euroa ja toimintakate -1 496 000 euroa.

Mikkelin kaupungin vuoden 2025 tulos oli 2,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Taseessa oleva kumulatiivinen ylijäämä nousi yli 113 miljoonaan euroon. Vahva tase antaa turvapuskurin tulevaisuuteen, mutta ei helpota vuosittaisen käyttötalouden tulojen ja menojen epäsuhtaa. Heikko työllisyystilanne ja siihen kytkeytyvä verotulojen heikko kehitys haastavat tulevia vuosia. Sote-uudistusta seurannut valtionrahoituksen uusi jako kohteli Mikkeliä varsin ankarasti, eikä tilanteen korjaaminen valtion toimesta ei ole edennyt. Mikkelin saama valtionosuusrahoitus heikkenee edelleen vuonna 2027.

Mikkelin kaupungin talousarvioraami 2027 osoittaa noin -144,7 miljoonan euron toimintakatetta. Raamivaiheeseen perustuva alustava tilikauden 2027 tulos muodostuu talousarvioraamin osoittaman toimintakatteen ja raamin laatimishetken muiden ennakoitujen talousnäkymien mukaan nollassa.

Kaikki aikaisempien vuosien sopeuttamis- ja tasapainotusohjelmissä päätetyt säästötoimenpiteet tulee huomioida talousarviovalmistelussa.

Ympäristölautakunnan talousarvio esitys vuodelle 2027:

Toimintatulot	1 244 000 euroa
Toimintakulut	- 2 741 000 euroa
Toimintakate	- 1 497 000 euroa

Sisäisten erien muutosten takia lautakunnan esityksessä toimintakulut ja -kate poikkeavat hieman kaupunginhallituksen 1.6.2026 (§ 184) vahvistamasta ympäristöpalvelujen talousarvioraamista.

Toimintatulot ja -kulut ovat valtuuston nähdessä sitovia määrärahoja.

Ympäristöpalveluissa ei ole suunniteltu vuodelle 2027 ulkopuolisella rahoituksella toteutettavia projekteja.

Perustehtävä

Mikkelin seudun ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva Mikkelin seudun ympäristöpalvelut -yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä Mikkeliissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä ja Mäntyharjussa. Palveluja tuotetaan ensisijaisesti ympäristöpalvelujen toimintaa säätelevien lakien ja asetusten mukaisesti. Lisäksi resurssien puitteissa toteutetaan erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Tavoitteena on antaa palvelut samantasoisina koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Yksityiskohtaiset ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteet vuodelle 2027 kirjataan valvontasuunnitelmiin, jotka Mikkelin seudun ympäristölautakunta hyväksyy joulukuussa. Valvontasuunnitelmissa huomioidaan valtakunnalliset valvontaohjelmat ja valvonnan vuosittaiset painopistealueet.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuolto vastaa terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon palveluiden järjestämisestä.

Ympäristöterveydenhuolto ei näillä näkymin siirry hyvinvointialueille tai nykyistä suurempiin maakunnallisiin yksöihin ainaakaan vielä vuonna 2027. Nykyisessä hallitusohjelmassa on linjattu, ettei tällä hallituskaudella siirretä hyvinvointialueille kunnilta uusia tehtäviä.

Terveysvalvonta

Terveysvalvonta vastaa kunnan viranomaisille osoitettujen lakisääteisten, elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja lääkelain mukaisten, valvonta-, ohjaus-, ilmoitus- ja lupatehtävien hoitamisesta yksikön toimialueen kuntien alueella. Terveysvalvonnan tavoitteena on turvata turvalliset elintarvikkeet, puhdas talous- ja uimavesi sekä terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö. Keskeinen vastuualue on elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden ennaltaehkäisy- ja selvitystyö sekä vauriutuminen oman toimialueensa osalta.

Vuosittain tehdään valvontasuunnitelmat, jotka hyväksytään lautakunnassa ja elintarvikevalvonnan ja eläinlääkintähuollon osalta lähetetään Ruokavirastoon. Toteumat raportoidaan myös valtakunnallisella tasolla. Suunnitelmallisen valvonnan tavoitteet tulevat Ruokavirastosta ja Lupa- ja valvontavirasto LVV:stä.

Elintarvikevalvonnan tehtäväkokonaisuuksia ovat elintarviketurvallisuuden turvaaminen ohjaus- ja valvontatyöllä erilaisissa elintarvikelain mukaisissa valvontakohteissa, kuten elintarvikkeiden teollinen valmistus, kaupat, ravintolat ja ruokalat, grillit ja pikaruokapaikat, kahvilat, pubit, elintarvikkeiden kuljetus- ja varastointi, elintarvikekontaktimateriaalien valvonta, alkutuotanto, vienti- ja tuontiyhtykset, leipomot sekä kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistuspaikat.

Terveydensuojelu vastaa talous- ja uimaveden valvonnasta, asuin- ja majoitustilojen, koulujen, päiväkotien, jatkuvaa hoitoa antavien sosiaalihuollon toimintayksikköjen ja yleisölle avointen liikuntatilojen sekä kauneushoitoloiden terveydellisten olosuhteiden valvonnasta sekä antaa neuvontaa tuho- ja haittaeläinten torjumiseksi.

Terveysvalvonta valvoo myös *tupakkatuotteiden*, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myyntiä, sekä tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista. Myös tupakointivälineet, tupakan vastikkeet ja tupakkajäljitelmat kuuluvat valvonnan piiriin. Lisäksi valvotaan lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden myyntiä.

Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset ovat alle puolet kaikkien tarkastusten määrästä. Merkittävä osa tarkastuksista on ennalta suunnittelemattomia, yhteydenottojen perusteella tehtäviä tarkastuksia kuten esim. asunnontarkastuksia, sisäilmatarkastuksia, haittaeläinongelmia, sinilevätarkastuksia sekä asiakasvalituksia ravintoloista ja majoitusliikkeistä ym. valvontakohteista. Lisäksi toimijoille annetaan neuvontaa ja ohjausta toiminnan kehittämiseen ja parantamiseen.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon vastuulle kuuluvat eläinlääkintähuoltolain mukaiset tehtävät, kuten koko toimialueella peruseläinlääkäripalvelut, ympärivuorokautinen kiireellinen eläinlääkäriapu sekä eläinsuojelu-, eläntauti- ja eläinten rekisteröinnin-, eläinkuljetusten- ja sivutuotevalvonta. Lisäksi vastuuseen kuuluu Kangasniemellä toimivan pienteurastamon lihantarkastus sekä laitosvalvonta.

Vuoden 1.1.2026 alusta voimaan tullut uusi eläinlääkintähuoltolaki toi merkittäviä muutoksia eläinlääkintähuollon järjestämisvastuuseen.

Kaupungineläinlääkäreiden vastaanotot sijaitsevat Mikkeliissä, Mäntyharjulla ja Kangasniemellä. Kaikilla vastaanotoilla on samankaltainen varustus ja osa-aikainen vastaanottoavustaja. Kaikki vastaanotot ovat yhteisvastaanottoja. Mikkeliissä työskentelee kolme ja Mäntyharjussa ja Kangasniemellä kaksi kaupungin praktikkoeläinlääkärää.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on järjestänyt 1.1.2026 alkaen eläinlääkäripäivystyksen sekä suur- että pieneläimille. koko toiminta-alueella (Mikkeli, Hirvensalmi, Kangasniemi ja Mäntyharju) omin voimin, ilman ostopalveluita. Pääasiassa päivystyksen hoitaa Mikkelin kaupungineläinlääkärit tai heidän sijaisensa. sekä suur- että pieneläimille. Jonkin verran päivystyksiä hoitaa ulkopuoliset eläinlääkärit, jotka on päivystyksen ajaksi nimetty viransijaiseksi.

Valvontaeläinlääkäreiden toimipiste on Mikkeliissä. Valvontaeläinlääkärit vastaavat pääasiassa eläinlääkintähuollon virkatehtävistä, kuten eläinsuojelusta, eläinkuljetusten eläinten rekisteröinnin valvonnasta, sivutuote- ja vierasainevalvonnasta sekä maidontuotantotilojen hygieniatarkastuksista. Kaupungineläinlääkärit avustavat heitä tarvittaessa praktiikan ohella.

Uuden lain myötä kuntien velvoitteet eläinlääkäripalveluiden järjestämisessä täsmentyivät. Laki turvaa yleisen edun kannalta tärkeiden perustasoisten eläinlääkäripalvelujen maanlaajuksen saatavuuden sekä selkeyttää kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen ja kuntien kilpailullisen toiminnan välisiä eroja.

Kuntien järjestämisvastuuseen jäi edelleen 24/7 kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen sekä tuotanto- että harraste-eläimille sekä järjestämisvastuuseen kuuluvien peruspalveluiden järjestäminen virka-aikana. Kunnat voivat myös tuottaa järjestämisvastuun ulkopuolisia eläinlääkäripalveluita, kun niiden tuottaminen on perusteltua järjestämisvastuuseen kuuluvien palveluiden tuottamisen turvaamisen kannalta ja niiden tuottamista ei tueta julkisin varoin.

Lainmukaisten tehtävien hoitamista varten järjestäjällä on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkärin virkoja sekä muita tarvittavia resursseja. Eläinlääkäripalveluja tarjoavan kunnaneläinlääkärin virkaan tulee kuulua tarpeen vaatima, ainakin ajoittainen, osallistuminen maan eläintautivalmiuteen ja kiireelliseen eläinsuojeluvalvontaan liittyviin tehtäviin.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki on mahdollistanut sen, että kunnat voivat nyt sisällyttää seura- ja harrastuseläinten hoidosta perittäviin asiakasmaksuihin aiempaa laajemmin niitä kustannuksia, joita kunnille aiheutuu eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta. Asiakasmaksujen tulee kuitenkin olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia.

Eläinlääkintähuollon haasteena on koko Suomessa eläinlääkäripula. Resurssivaje tekee lakisääteisten palveluiden tuottamisen haavoittuvaksi. Lisäksi vaje lisää eläinlääkäreiden työnkuormitusta. Viransijaisten saaminen on haasteellista etenkin nopealla aikataululla ja opiskelijoiden opiskeluvuoden aikana. Riittävä vakituisten virkojen määrä ja ulkopuolisten viikonloppupäivystäjien saaminen on tärkeä apu ympärivuorokautisten palveluiden turvaamisessa ja vähentää vakituisten eläinlääkäreiden työsidonnaisuutta ja -kuormitusta. Eläinlääkintähuollon osalta on erityisen tärkeä huolehtia veto- ja pitovoimasta, koska eläinlääkäreiden rekrytointi on haasteellista ja kiireelliset lakisääteiset palvelut on tuotettava 24/7.

Mikkelin seudun eläinlääkäripäivystyksen haasteena on sen haavoittuvuus ja päivystäjien työsidonnaisuus ja työn kuormittavuus. Tämän vuoksi olisi tavoiteltavaa, että päivystysringissä olisi ainakin kymmenen eläinlääkärää ja kullekin päivystäjälle tulisi keskimäärin vain joka neljännessä viikonloppupäivystyksestä puolet. Nykyisillä virkaresursseilla tämä ei onnistu, minkä vuoksi vajetta on välttämätöntä paikata ulkopuolisilla päivystäjillä. Tämä Mikkelin eläinlääkäripäivystykseen sitoutuneiden eläinlääkäreiden määrä auttaa löytämään sijaisen myös päivystävän eläinlääkärin sairastuessa tai muuten estyessä päivystystyöhön. Etenkin kiireellisenä aikana, lähinnä kesälomakaudella, olisi hyvä, jos kaksi eläinlääkärää päivystäisi yhtäaikaaisesti etenkin viikonloppuina. Tämä on ehdottoman välttämätöntä eläinlääkärin uransa aloittelevien eläinlääkäriopiskelijoiden päivystäessä.

Vastaanottoavustajat

Tällä hetkellä kaikilla eläinlääkärin vastaanotolla on avustaja, kun alkuvuodesta 2026 saatiin lupa palkata myös Kangasniemen vastaanotolle osa-aikainen vastaanottoavustaja. Tämä oli tärkeä uudistus sekä viranhaltijoiden että kuntien asukkaiden tasapuolisen kohtelun vuoksi.

Vastaanottoavustajat sujuvoittavat eläinlääkärin työtä, kun vastaanottoavustaja auttaa ajanvarauspuheluissa sekä tekee avustavia töitä, kuten välinehuoltoa, tavaroiden järjestelyä sekä vastaanoton puhdistamista potilaiden välillä. Vastaanottoavustaja parantaa myös eläinlääkärin työturvallisuutta ja potilasturvallisuutta, kun toimenpiteissä voi virka-aika olla avustaja. Vastaanottoavustaja helpottaa myös kaupungineläinlääkäreiden viransijaisten saantia, koska nykyään yhteisvastaanotoilla on eri puolella Suomea lisääntyvässä määrin vastaanottoavustajia. Avustajamahdollisuus on yksi merkittävä eläinlääkärin virkojen veto- ja pitovoimatekijä.

Kangasniemen vastaanottoavustaja toimii myös toimistosihteerin sijaisena ja ruuhka-apuna, mikä on erityisen tärkeää nyt, kun uusi eläinlääkintähuoltolaki tuo vastaanottoavustajille lisää raportointivelvoitteita, joka lisää myös toimistosihteerin työtä.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojeluyksikkö vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvien lakisääteisten lupa-, ilmoitus-, valvonta- ja ohjaustehtävien hoitamisesta neljän kunnan alueella. Resurssien puitteissa tehdään kohdennettua, erillisiin vuosittain vaihtuviin selvitysalueisiin perustuvaa valvontaa mm. haja-asutusalueiden jätevesiasetuksen, vesihuoltolain ja jätelain valvomiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkenttään kuuluu tehtäviä lähes kaikilta ympäristönsuojelun osa-alueilta (mm. ilmansuojelu, vesiensuojelu, jätelaki, vesilaki, ilmasto- ja energia-asiat, luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuus, pohjavesien suojelu, ympäristönsuojelulainsäädännön eri osa-alueet).

1.1.2026 voimaan tullut vesihuoltolain uudistus toi muutoksia vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määritelmään ja vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella olevien kiinteistöjen liittymisvelvollisuuteen siten, että liittymisvelvollisuus on laajentunut. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella olevien kiinteistöjen liittämismahdollisuutta vesihuoltolaitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoon ja käsittelee vesihuoltolain mukaiset vapautushakemukset. Ympäristönsuojelun tulosalue selvittää parhaillaan, mitä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määritelmän muutos ja liittymisvelvollisuuden laajentuminen käytännössä tarkoittaa Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialueella valvontatyön kannalta.

Viranhaltijat toimivat ympäristönsuojelun viranomaistehtävien lisäksi myös asiantuntijoina mm. vesiensuojelu-, luonnon monimuotoisuus, ilmanlaatu- ja ilmastoasioissa. Asiantuntijaroolia on pyritty vahvistamaan osallistumalla ja hankkimalla ulkopuolista hankerahoitusta sellaisiin hankkeisiin, joilla on mahdollista kartuttaa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkentän vaatimaa asiantuntijuutta. Hankerahoituksen hakeminen, hankkeisiin osallistuminen ja hankkeiden hallinnointi vaatii osaamista ja resursseja. Tässä vaiheessa ei ole tiedossa ulkopuolisella rahoituksella toteutettavia hankkeita vuonna 2027.

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä ja sen lisäksi 1) ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, 2) ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista, 3) osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen, 4) antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille, 5) huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa, ja 6) edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa.

Kuntalaiset ovat aiempaa valvutuneempia ympäristö- ja ilmastoasioissa, joten neuvontaa ja tiedotusta tulee painottaa entistä enemmän. Kuntalaisille tulee myös tarjota luontoa, ympäristöä ja ilmastoa koskevaa tietoa. Lisäksi lainsäädännön muutokset edellyttävät neuvontaa ja ohjausta mm. lupa- ja ilmoitusasioissa. Ympäristönsuojeluyksikkö seuraa virkistyskäytön kannalta tärkeiden vesistöjen vedenlaatua toimialueellaan resurssien sallimissa puitteissa. Lisäksi tehdään ilmanlaadun seurantaa yhteistyössä Savonlinnan kaupungin kanssa. Ympäristö- ja ilmastoasiat koskevat koko kaupunkioorganisaatiota, mutta ympäristönsuojelun henkilöstöllä on tärkeä rooli Mikkelin ilmasto-ohjelman ja kaupunkistrategiaan kirjattujen ympäristön ja ilmastonsuojeluun liittyvien tavoitteiden edistämisessä ja seurannassa, ja ympäristöön ja ilmastoon liittyvistä asioista tiedottamisessa. Ympäristöpalveluissa valmistellaan parhaillaan edellistä valtuustokautta (2021-2025) koskevaa kuntien ilmasto-ohjelmien seurantaraporttia.

Strategisten teemojen strategiakortit

Hyvinvoiva kuntalainen ja sujuva arki

Tavoite: Arki on sujuvaa ja turvallista koko Mikkelin alueella kaikissa elämänvaiheissa. Hyvinvointia vahvistetaan kumppanuuksilla, lapsi- ja perhemyönteisillä toimintamalleilla sekä luonnon, veden, liikunnan ja kulttuurin luomilla edellytyksillä.	
Strategisen tavoitteen toteutumista edistävä toimenpide ja vastuutaho	Mittari
Ympäristöpalvelut tukee maankäytön suunnittelua siten, että luonnon monimuotoisuus, arvokkaat luontokohteet, lähivirkistysalueet ja niiden merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille, sekä maankäyttöhankkeiden ympäristö-, vesistö- ja terveysvaikutukset huomioidaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suunnittelua. Vastuutaho: Ympäristönsuojelu ja terveysturvallisuus	Kaavausalojen lkm Muiden maankäyttöön liittyvien lausuntojen lkm
Ympäristöpalvelut osallistuu aktiivisesti vesienhoitotyöhön. Vastuutaho: Ympäristönsuojelu	Vesienhoidon työryhmiin (lkm) ja hankkeisiin (lkm) osallistuminen
Ympäristöpalvelut ohjaa ja edistää yritysten sijoittumista tarkoituksenmukaisesti siten, että ympäristö- ja terveyshaitat minimoidaan. Vastuutaho: Ympäristönsuojelu ja terveysturvallisuus	Yritysten sijoittumiseen ja / tai lupatarpeeseen liittyvät ennakkoneuvottelut (lkm)
Vesilaitosten toimittaman veden laatua ja yleisten uimarantojen uimaveden laatua seurataan säännönmukaisella viranomaisnäytteenotolla. Vastuutaho: Terveysturvallisuus	Toteutuma %
Elintarvike- ja vesiperäiset epidemiat sekä eläintautiepidemiat tunnistetaan, ehkäistään ja selvitetään tehokkaasti. Suunnitelmallinen valvonta, vaikuttava neuvonta ja ennakkoiva varautuminen vahvistavat alueen kokonaisturvallisuutta, huoltovarmuutta ja palvelujen jatkuvuutta. Vastuutaho: Terveysturvallisuus ja eläinlääkintähuolto	Valvontasuunnitelman toteuma Epidemioiden selvitysaste (%) Ajantasaiset valmius- ja toimintaohjeet
Terveysturvallisuus valvoo asumisen, palveluasumisen, koulujen, päiväkotien ja muiden oleskelutilojen terveellisiä olosuhteita sekä ehkäisee niistä aiheutuvia terveyshaittoja yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden viranomaisten kanssa. Vastuutaho: Terveysturvallisuus	Valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten toteutumisaste (%), Terveysturvallisuuslain mukaisten lausuntojen määrä
Saavutettavilla, toimintavarmuilla ja asianmukaisilla eläinlääkäripalveluilla koko toiminta-alueella turvataan eläinten hyvinvointia, maaseudun elinvoimaa ja huoltovarmuutta. Peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellinen eläinlääkäripalvelu ovat saatavilla koko alueella myös loma-aikoina. Vastuutaho: Eläinlääkintähuolto	Päivystys- tai palvelukustosten määrä Vakinaisten eläinlääkärin virkojen täyttöaste vakituisella viranhaltijalla tai sijaisella Reklamaatioiden määrä
Ympäristöterveydenhuolto vahvistaa kaupungin kokonaisturvallisuutta ja häiriönsietokykyä varautumalla talousvesihäiriöihin, elintarvike- ja eläintautiepidemioihin sekä viranomaisyhteistyöllä.	Päivitetty valmiussuunnitelmat Häiriötilanteiden jälkiarviointit Viranomaisyhteistyö

Koulutus, osaaminen ja työllisyys

Tavoite: Mikkeli tarjoaa eheän ja laadukkaan koulutuspolun, jossa oppimisen tuki ja toimivat oppimisympäristöt yhdistyvät tiiviiseen yhteistyöhön hyvinvointialueen, oppilaitosten ja yritysten kanssa. Osaamista kehitetään kiertotalouden ja vihreän siirtymän, digitalisaation, datatalouden, turvallisuuden, matkailun ja palvelualojen teemoissa.	
Strategisen tavoitteen toteutumista edistävä toimenpide ja vastuutaho	Mittari
Oppilaitosyhteistyö XAMK:n ja muiden oppilaitosten kanssa. Vastuutaho: Terveysturvallisuus ja ympäristönsuojelu.	Harjoittelupaikkojen määrä Harjoittelukuukaudet yhteensä Harjoittelijoiden lukumäärä Valmistuneet opinnäytetyöt
Yhteistyö korkeakoulujen, yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden kanssa. Vastuutaho: Ympäristönsuojelu ja terveysturvallisuus.	Toteutunut yhteistyö
Laajennetaan ja kehitetään sähköistä asiointia Ympäristöpalveluiden lupa- ja ilmoitusasioissa. Vastuutaho: Ympäristönsuojelu ja terveysturvallisuus.	Viranomaisasiat, jotka voidaan hoitaa sähköisiä kanavia käyttäen (lkm tai %).
Ympäristöpalvelut osallistuu kiertotalouden ja vastuullisen matkailun edistämiseen Mikkelin kaupunkistrategian ja ilmasto-ohjelman mukaisesti. Vastuutaho: Ympäristönsuojelu.	Osallistuminen kiertotalouden ja vastuullisen matkailun edistämiseen.
Häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautuminen Vastuutaho: Terveysturvallisuus	Terveysturvallisuuden viranhaltijoista jokainen osallistuu vuosittain vähintään yhteen häiriötilannekoulutukseen tai valmiusharjoitukseen.

Elinvoima, yritykset ja investoinnit

Tavoite: Mikkeli tarjoaa yritysmuotoisen ja ennakoitavan toimintaympäristön, houkuttelee vastuullisia investointeja ja hyödyntää kehittämisalustojaan. Vapaa-ajanasumisen ja monipaikkaisuuden edellytyksiä vahvistetaan.	
Strategisen tavoitteen toteutumista edistävä toimenpide ja vastuutaho	Mittari
Sujuvat lupapalvelut Vastuutaho: Ympäristönsuojelu	Lupapäätösten (ympäristö- ja maa-ainesluvut) valmisteluun käytetty aika keskimäärin.
Ympäristöpalvelut edistää vapaa-ajanasumisen ja monipaikkaisuuden vastuullisuutta ilmasto- ja vesiensuojelutavoitteet huomioiden. Vastuutaho: Ympäristönsuojelu	Haja-asutusalueille kohdistuviin kehittämis- ja ympäristöhankkeisiin osallistuminen. Haja-asutusalueen kiinteistöjen jätevesijärjestelmien, jätehuollon ja vesi-huoltolain valvontaan ja ohjaukseen liittyvät kirjalliset suoritteet (lkm).
Terveysvalvonta on yhdenmukaista, riskiperusteista ja ennakoitavaa.	Asiakaspalaute Valvontasuunnitelmien toteutuminen Oman vastuualueen koulutuksiin osallistuminen
Ennakoiva ja ratkaisuhakuinen elintarvikevalvonta tukee elintarvikeyritysten perustamista ja toiminnan kehittämistä. Uusia elintarvike-, matkailu-, majoitus- ja tapahtumatoimijoita neuvotaan riittävän varhain.	Ohjaus- ja neuvontayhteydenotot (lkm) Elintarvikelain mukaiset lausunnot
Eläinlääkäripalvelut turvaavat maaseudun yritystoimintaa, kotieläintuotantoa ja huoltovarmuutta sekä tukevat vapaa-ajanasumista, matkailua ja alueen veto-voimaa.	Peruseläinlääkäripalveluiden saatavuus arkisin koko toiminta-alueella. Kiireellisen eläinlääkäriavun toimintavarma saatavuus 24/7.

Tunnusluvut

		TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Terveysvalvonnan suunnitelmalliset tarkastukset	kpl	416	580	580	580	580	580
Suunnitelmallinen näytteenotto	kpl	*	260	260	260	260	260
Muut terveystarkastusten asiakassuoritteet	kpl	*	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Eläinlääkintähuollon virka- ja sairasmatkat	kpl	1 575	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
Hoidetut pieneläimet	kpl	7 552	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500
Lupavollisten kohteiden tarkastukset	kpl	88	100	100	100	100	100
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (pääötökset, lausunnot, kehotukset)	kpl	2 010	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

* tunnusluku otettu ensimmäisen kerran vasta vuoden 2026 talousarviossa

Talous

Mikkelin seudun ympäristölautakunnan määrärahaesitys

	Toteuma 2025	Käyttösuunnitelma 2026	Talousarvio 2027
Toimintatuotot	1 228 540	1 185 100	1 244 000
Toimintakulut	-2 245 852	-2 618 300	-2 741 000
TOIMINTAKATE	-1 231 311	-1 433 200	-1 497 000

Talousarvio 2027 tiliryhmittäin

	Toteuma 2025	Käyttösuunnitelma 2026	Talousarvio 2027	2027–2026 Muutos-%
Myyntituotot	796 040	762 600	790 500	3,1 %
Maksutuotot	413 764	410 000	441 000	8,6 %
Tuet ja avustukset	6 644			
Muut tuotot	12 093	12 500	12 500	0,0 %
Toimintatuotot	1 228 540	1 185 100	1 244 000	5,0 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 919 795	-1 997 300	-2 098 800	5,1 %
Palvelujen ostot	-376 622	-432 300	-439 400	1,6 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-21 754	-57 000	-59 000	3,5 %
Vuokrakulut	-136 505	-131 700	-143 800	9,2 %
Muut kulut	-5 175			
Toimintakulut	-2 459 852	-2 618 300	-2 741 000	4,7 %
TOIMINTAKATE	-1 231 311	-1 433 200	-1 497 000	4,5 %

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen kuntien arvioidut osuudet vuodelle 2027

	Mikkeli	Hirvensalmi	Kangasniemi	Mäntyharju	Kaikki yht.
Ympäristölautakunta					
Prosenttiosuus	78,63 %	3,09 %	7,55 %	10,73 %	100 %
Osuus euroa	40 415	1 590	3 880	5 515	51 400
Terveysvalvonta					
Prosenttiosuus	78,54 %	3,09 %	7,55 %	10,73 %	100 %
Osuus euroa	468 399	18 407	44 975	63 919	595 700
Eläinlääkintähuolto					
Prosenttiosuus	54,18 %	5,63 %	16,70 %	25,23 %	100 %
Osuus euroa	460 909	46 108	142 067	201 616	850 700
Ympäristönsuojelu					
Prosenttiosuus	78,54 %	3,09 %	7,55 %	10,73 %	100 %
Osuus euroa	410 135	16 117	39 380	55 968	521 600

Ympäristölautakunnan, terveysvalvonnan ja ympäristönsuojelun kustannukset on jaettu kuntien asukasluvun (31.12.2025) suhteessa. Eläinlääkintähuollon prosenttiosuudet on laskettu 01-12/2025 toteutuneiden suoritemäärien pohjalta.

Henkilöstösuunnitelma

1. Toiminnan nykytila ja toimintaympäristön muutos

1.1 Henkilöstötarpeeseen vaikuttavat muutokset, jotka vaikuttavat vuosina 2026-2029

(lainsäädännöstä tai muualta tulevat muutokset ml tasapainotusohjelman/vast vaikutukset)

Ympäristöterveydenhuollossa ei ole nyt tiedossa valmiita lakiuudistuksia, jotka vaikuttaisivat henkilöstötarpeeseen. Eläinlääkintähuoltolain uudistus toteutui vuoden 2026 alusta ja se linjaa eläinlääkintähuollon järjestämisvastuun kunnissa ja sen vaikutukset ovat tällä hetkellä tiedossa. Terveysuojelulaki on valmisteilla ja se voi valmistuessaan vaikuttaa henkilöstötarpeeseen mm. mahdollisen terveysvalvonnan päivystysvelvollisuuden myötä.

Valtakunnallinen eläinlääkäripula vaikeuttaa ajoittain merkittävästi sijaisten ja vakituisten viranhaltijoiden rekrytointia, mikä lisää 24/7-palveluiden tuottamisen haavoittuvuutta ja haasteellisuutta sekä aiheuttaa työntekijöille kohtuutonta kuormitusta ja työsidonnaisuutta, jos resurssit eivät ole riittävät. Lisäksi asiakkaat asettavat eläinlääkäreille yhä suurempia vaatimuksia eläinlääkintähuollon kehittyessä, mikä on otettava palveluntuotannossa huomioon, vaikka kunta tuottaakin peruspalveluita ja kiireellistä eläinlääkäriapua. Nämä näkökohdat tulee huomioida eläinlääkintähuollon resurssien määrittelyssä.

Ympäristönsuojelun osalta henkilöstötarpeeseen on vaikutusta 1.1.2026 voimaan astuneella vesihuoltolain muutoksella. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella olevien kiinteistöjen liittämismahdollisuutta vesihuoltolaitoksen vesijohto- ja viemäriverkostoon ja käsittelee vesihuoltolain mukaiset vapautushakemukset. Vesihuoltolain uudistus toi muutoksia vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittelmään ja vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella olevien kiinteistöjen liittämismahdollisuuteen siten, että liittämismahdollisuus on laajentunut. Ympäristönsuojelun tulosalue selvittää parhaillaan, mitä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittelmän muutos ja liittämismahdollisuuden laajentuminen käytännössä tarkoittaa valvontatyön kannalta.

1.2. Ostopalvelut ja ulkoistaminen

Tässä kerrotaan suunnitellut muutokset ostopalveluiden käyttöön. Mikäli näitä lisätään, on samalla kerrottava, miten asia näkyy oman henkilöstön vähentymisenä

Eläinlääkintähuollossa ei ole mahdollista käyttää ostopalveluita, eikä niiden käyttö laskisi kustannuksia, vaikka ostopalveluita voisikin käyttää. Monilla alueilla etenkin suurten kaupunkien ympäristössä eri puolella Suomea on pieneläinpäivystysten tuottaminen ulkoistettu. Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialueella, eikä koko Etelä-Savossa, ei toimi yhtään yksityistä eläinlääkäritoimijaa, joka päivystäisi 24/7. Lisäksi pelkkä lakisääteinen suuren eläinlääkintähuollon palveluiden kysyntään etenkin loma-aikoina, minkä vuoksi eläinlääkärien vuosiloman sijaiset ovat välttämättömiä. Myös terveysvalvonnassa kesäaika tuo lisää kysyntää, joka on huomioitava ja tämän vuoksi elintarvikevalvonnassa on yksi vuosilomien viransijainen ja terveydensuojelussa harjoittelija ovat tärkeät lakisääteisten tehtävien turvaamiseksi sekä epidemiatilanteiden ja uimarantavalvonnan riittävien resurssien turvaamisessa.

Ympäristöpalveluiden toimialueella toteutettava pintavesien vedenlaadun seuranta ja siihen liittyvä vesinäytteenotto ja analyysit ostetaan ostopalveluna, mikä kilpailutetaan 2–3 vuoden välein. Viimeksi kilpailutus on tehty vuonna 2024 ja sopimus pintavesiseurannan toteuttamisesta Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden toimialueella on tehty vuosille 2024–2026. Uutta kilpailutusta pintavesiseurannan toteuttamiseksi Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen toimialueella aletaan valmistella syksyllä 2026. Lisäksi terveysvalvonta kilpailuttaa terveysvalvonnan lakisääteisten näytteiden analytiikan 2–3 vuoden välein. Kilpailutuksen valmistelu on aloitettu syksyllä 2026.

2. Tavoiteorganisaation kuvaaminen ja henkilöstöresurssit 2026-2029

Tavoiteorganisaation kuvaaminen / tavoiteorganisaation päivittäminen

Tavoiteorganisaatiossa henkilöstöresurssit ovat riittävät lakisääteisten tehtävien tekemiseen sekä päätösten huolelliseen valmisteluun. Prosessien ja toimintatapojen sujuvoittaminen ja uusien tietojärjestelmien käyttöönotto vaatii pitkäjänteistä toimintakulttuurin kehittämistä, ja toisin sanoen aikaa.

Loma-aikojen sijaisuudet tulee olla hoidettu siten, että lomaa voidaan pitää, eivätkä tehtävät lomien aikana kasaudu.

Vapaa-ajanasukkaiden suuren määrän vaikutus palveluiden kysyntään sekä etenkin ympäristönsuojelussa tarkastusten osittainen keskittyminen sellaiseen aikaan, kun maa ei ole lumipeitteinen, tulee ottaa huomioon resurssissa. Vapaa-ajan asukkaiden suuri määrä vaikuttaa myös lisääntyneeseen eläinlääkintähuollon palveluiden kysyntään etenkin loma-aikoina, minkä vuoksi eläinlääkärien vuosiloman sijaiset ovat välttämättömiä. Myös terveysvalvonnassa kesäaika tuo lisää kysyntää, joka on huomioitava ja tämän vuoksi elintarvikevalvonnassa on yksi vuosilomien viransijainen ja terveydensuojelussa harjoittelija ovat tärkeät lakisääteisten tehtävien turvaamiseksi sekä epidemiatilanteiden ja uimarantavalvonnan riittävien resurssien turvaamisessa.

On tärkeää, että esihenkilö tuntee alaistensa tehtäväkuvaa ja esimiehellä on aikaa riittävästi tukea alaisia ongelmatilanteissa.

Tavoiteorganisaatiossa on riittävät resurssit lainsäädäntömuutosten tuomien uusien tehtävien hallittuun haltuunottoon sekä oman osaamisen jatkuvaan päivittämiseen. On tärkeää, että työntekijöillä säilyy työn ilo sekä luottamus siihen, että työnantaja huolehtii aidosti työntekijöiden työhyvinvoinnista ja työnteon perusedellytykset ovat kunnossa.

Riittävän henkilöstön määrän lisäksi lakisääteisten tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää riittävää toimialakoh-
 taista täydennyskoulutusta kehittyvässä toimintaympäristössä.

2.0 Sanallinen kuvaus tavoiteorganisaation toteutumisesta ja sen päivittämisestä:

(Tasapainotusohjelman/vastaukset ja tavoiteorganisaatio 2026 vaikutukset erityisesti 2027 ja eteenpäin)

Erityisesti huomioitavat asiat toimialueittain

Tukipalvelut

Tavoiteorganisaatiossa tukipalvelut on järjestetty siten, että asiantuntijat voivat keskittyä omaa asiantuntemustaan vastaa-
 viin tehtäviin. Tämä tarkoittaa esim. riittävän toimistosihteeriresurssin ja vastaanottoavustajien käyttöä. Asiantuntijaorgani-
 saatiossa on paljon myös sellaisia tehtäviä, joita voisi prosessien sujuvoittamiseksi siirtää asiantuntijoilta esim. toimistosih-
 teereille. Tämä vaatii toimistohenkilöstön pysyvyyttä, koska jokaisessa yksikössä on omanlaisensa toimistosihteerin tehtä-
 vät.

Tällä hetkellä toimistosihteerillä on sijainen, kun Kangasniemellä on kevästä 2026 alkaen osa-aikainen vastaanottoavustaja-
 toimistosihteerin. Tämä vähentää koko yksikön haavoittuvuutta ja toimistotehtävät eivät enää kasaudu toimistosihteerin lo-
 man aikana. Yksikössä on merkittävässä määrin myös ulkoista laskutusta ja raportointia, jotka ovat osittain toimistosihteerin
 vastuulla. Uusi eläinlääkintähuoltolaki tuo toimistosihteerille lisää raportointivelvoitteita, joka lisää myös toimistosihteerin
 työtä.

Eläinlääkintähuolto

Ympäristöpalvelujen tavoiteorganisaatiossa eläinlääkintähuollon osalta resurssit tulee turvata siten, että lakisääteisen eläin-
 lääkäripalvelun tuottaminen on mahdollisimman vähän haavoittuvaa ja henkilöstö ei kuormitu kohtuuttomasti.

Eläinlääkäripalveluiden tavoiteorganisaatiossa panostetaan siihen, että työntekeksen perusedellytykset ovat kunnossa ja
 uskotaan, että sitä kautta saadaan tekijöitä jatkossakin. On tärkeä huolehtia sellaisesta perusresurssista, joka kestää lyhyet
 poissaolot. Työjärjestelyiden tulee tukea työnhyvintia. Päivystyksistä saatavat vapaat ovat tärkeitä työsidonnaisuuden
 pitämiseksi kohtuullisena.

Oikein resursoitu yksikkö pystyy työtehtävien organisoinnilla ja viranhaltijoiden joustoilla reagoimaan äkilliseen resurssipu-
 laan niin, että siihen ehditään reagoida. Äkillisiin sairastumisten varalta ei näin pienellä henkilömäärällä ole mahdollista
 ylläpitää virallista varahenkilöjärjestelmää 24/7-palveluiden tuottamiseen yleensä muuten kuin niin, että joku yksikön eläin-
 lääkäreistä ottaa ylimääräisen työvuoron hoitaakseen pienellä varoitusajalla. Ulkopuoliset päivystäjät, jotka osallistuvat
 etenkin viikonloppupäivystysten hoitamiseen säännöllisesti, ovat kuitenkin tärkeänä apuna, kun tarvitaan nopeasti varahen-
 kilöitä etenkin päivystysten hoitamisessa.

Eläinlääkäreiden työssä jaksamisen ja kohtuullisen työsidonnaisuuden vuoksi on tärkeää, että päivystävien eläinlääkäreiden
 kertyneet päivystysvapaat, vuosilomat ja lakisääteiset viikkolepopäivät voidaan pitää suunnitellusti. Perheen ja työn yhteen-
 sovittaminen ei saa olla kohtuuttoman vaikeaa.

Lakisääteisen eläinten hyvinvoinninvalvonnan toteuttamiseksi on eläinlääkäreiden työturvallisuuden ja asiakkaiden oikeus-
 turvan kannalta tärkeää, että valvontaeläinlääkärit voivat tehdä työnsä pääsääntöisesti parityönä.

Eläinlääkintähuollon haavoittuvuuden vuoksi olisi tärkeää saada täytettyä 50 %:n kaupungineläinlääkäriin praktikon virka va-
 kinaisesti. Viranhaltija voisi työskennellä sillä vastaanotolla, missä on eniten tarvetta, osallistuisi päivystykseen sekä tarvitta-
 essa toimisi myös valvontaeläinlääkäreiden viransijaisena. Uutta virkaa ei tarvitse perustaa, koska virka on olemassa, mutta
 siihen tarvittaisiin talousarviossa määrärahat sekä 0,5 htv henkilöresurssi. Tämän virantäyttämien vähentäisi lyhytaikaisten
 sijaisten tarvetta ja turvaisi sijaisen saannin lyhyt aikaisissa poissaoloissa.

Ympäristönsuojelu ja terveysvalvonta

Terveysvalvonnan ja ympäristönsuojelun riittävät resurssit ovat välttämättömät lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Johto ja esimiestyö

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen johtajana toimii Ympäristöpalvelujen toimintasäännön mukaan terveysvalvonnan joh-
 taja, joka toimii myös esittelijänä seudullisessa ympäristölautakunnassa. Terveysvalvonnan johtaja toimii myös terveystar-
 kastajien, eläinlääkäreiden ja ympäristöpäällikön lähiesihenkilönä sekä ympäristöpäällikön sijaisena. Terveysvalvonnan joh-
 taja on koulutukseltaan eläinlääkäri, joka on suorittanut hygieenikotutkinnon. Hän osallistuu tiiviisti myös laitosvalvontaan.
 Terveysvalvonnan johtajan esihenkilönä toimii kaupunginjohtaja.

Vastaava eläinlääkäri vastaa ensi sijassa praktikoeläinlääkäreiden työn organisoimisesta poikkeustilanteissa ja eläinlääkäri-
 päivystyksen toimimisesta ympärivuorokautisesti sekä sijaisten hankinnasta.

Ympäristöpäällikkö vastaa ympäristönsuojelun tulosalueesta ja toimii ympäristötarkastajien ja ympäristösuunnittelijan lä-
 hiesihenkilönä, terveysvalvonnan johtajan ja Ympäristöpalvelujen johtajan sijaisena ja ympäristölautakunnan sihteerinä. Ym-
 päristöpäällikön vastuulle kuuluvat lisäksi ympäristönsuojelun kehittämistehtävät, yleinen ympäristön- ja luonnonsuojelun
 edistäminen kunnissa ja ympäristönsuojelun hankkeiden hallinnointi.

Johtamisjärjestely on koettu toimivaksi hallinnollisten tehtävien osalta. Terveysvalvonnan johtaja ja ympäristöpäällikkö ovat virallisesti toistensa viransijaisia. Kahden henkilön malli on kuitenkin haavoittuva ja siksi on tärkeää, että mietitään myös vaihtoehto, että kumpikin on jostain syystä poissa. Lisäksi sekä ympäristönsuojelun että ympäristöterveydenhuollon tehtäväkenttä on laaja ja vaatii sekä substanssiosaamista että useiden eri lakien ja asetusten hallintaa.

Ympäristöpalvelut yksikössä esihenkilöt eivät toimi pelkästään esimiehinä vaan vastaavat omalta osaltaan omien vastuualueidensa tehtäväkokonaisuuksien hoitamisesta. Esihenkilöiden tulee olla riittävän perehtyneitä asiantuntijoiden tehtäväkuvaa ja pystyä tarjoamaan tukea mahdollisissa ongelmatilanteissa (mm. viranhaltijoiden toimintaan kohdistetut kantelut sekä ympäristörikosepäilyt ja niiden selvittäminen). Tämän vuoksi sijaistaminen on mietittävä myös substanssiasioiden osalta niin, että kaikki kriittiset tehtävät voidaan hoitaa sujuvasti myös esihenkilöiden poissaolon aikana.

Tulevia muutoksia ja kehittämistarpeita

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuolto ei ole näillä näkymin siirtymässä hyvinvointialueille tai nykyistä suurempiin kuntayksiköihin aina-kaan vuonna 2026, kuten aiemmin oli kaavailtu. Nykyisen hallituksen hallitusohjelmassa on linjattu, että tällä hallituskaudella ei kunnilta siirretä uusia tehtäviä hyvinvointialueelle. Valtakunnallisesti on kuitenkin suunnitelmia kasvattaa ympäristöterveydenhuollon yksiköiden kokoa lähivuosina.

Ympäristöterveydenhuollon suurimmat haasteet palveluiden tuottamisessa ovat eläinlääkintähuollossa valtakunnallisen eläinlääkäripulan ja 24/7 kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisvelvoitteen vuoksi.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollossa on perustettuna kahdeksan kaupungineläinlääkärin (praktikko) virkaa. Mikkelin kaupungin vastaanotolla on vielä täyttämättä näistä 50 % virka. Tämän viran täyttämistä on siirretty tulevien muutosten vuoksi ja on odotettu, että tuleva toimintaympäristö selkeytyy. Nyt tämä virka olisi tärkeä täyttää, jotta saadaan turvattua ympärivuorokautiset, lakisääteiset eläinlääkäripalvelut. Lisäksi tarvitaan mahdollisuus palkata ulkopuolisia päivystäjiä tarvittaessa.

Valvontaeläinlääkärin virkoja on kaksi (2 htv) ja vastaanottoavustaja kolme (1,7 htv). Mäntyharjulla ja Kangasniemellä on vastaanottoavustaja-toimistosihteerit. Toimistosihteerin työajasta on määritetty eläinlääkintähuoltoon 0,2 htv.

Ostopalvelusopimuksia yksityisten eläinlääkäriasemien kanssa pieneläinpäivystyksen järjestämisestä ei ole suunnitteilla, eikä palvelun tuottajia ei ole toimialueella, eikä ostopalvelusopimus laskisi kustannuksia. Lisäksi lakisääteisen suurelääkäripäivystyksen tuottaminen edellyttää jo itsessään nykyisen määrän kaupungineläinlääkäreitä, jolla on pätevystysvelvollisuus.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki tuli voimaan 1.1.2026. Lakiuudistus selkeytti merkittävästi kunnallisten eläinlääkäripalveluiden lakisääteistä järjestämistä, mutta kunnille jäi kuitenkin edelleen 24/7 kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen sekä peruspalveluiden järjestäminen virka-aikana.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki turvaa yleisen edun kannalta tärkeiden perustasoisten eläinlääkäripalvelujen maanlaajuisen saatavuuden sekä selkeyttää kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen ja kuntien kilpailullisen toiminnan välisiä eroja. Uusi eläinlääkintähuoltolaki täsmentää kuntien velvoitteita eläinlääkäripalveluiden järjestämisessä.

Kuntien järjestämisvastuun enimmäislaajuutta määrittää uuteen lakiin sisältyvä luettelo yleisen edun kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Luetteloon sisältyy vain sellaisia palveluja, joita kunnat käytännössä järjestävät myös voimassa olevan lain nojalla. Palvelujen tarkentaminen on tarpeen kuntalain ja kilpailulain vuoksi, jotta kunnan lakisääteinen toiminta sekä kilpailutilanteessa tapahtuva, markkinaperusteisesti hinnoiteltava kunnan toiminta erottuisivat toisistaan.

Kunkin kunnan järjestämisvastuun laajuus määräytyy laissa täsmennettyjen kriteereiden sekä alueellisten tarpeiden perusteella. Palvelujen laajuutta koskeva liikkumavara koskee etenkin seura- ja harrastuseläimiä varten tarjottavia palveluja. Elin-tarvike- ja turkistuotannossa käytettävien eläinten peruspalvelut sekä ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäripalvelua varten oleva päivystyspalvelu kaikille eläimille turvataan kunnallisen järjestämisvastuun kautta kaikissa maan osissa.

Lain mukaisten tehtävien hoitamista varten järjestäjällä on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkärin virkoja. Eläinlääkäripalveluja tarjoavan kunnaneläinlääkärin virkaan tulee kuulua tarpeen vaatima, ainakin ajoittainen osallistuminen, maan eläintautivalmiuteen ja kiireelliseen eläinsuojeluvalvontaan liittyviin tehtäviin.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki mahdollistaa sen, että kunnat voivat sisällyttää seura- ja harrastuseläinten hoidosta perittäviin asiakasmaksuihin aiempaa laajemmin niitä kustannuksia, joita kunnille aiheutuu eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta. Asiakasmaksujen tulee kuitenkin olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia.

Valtakunnallinen vakava eläinlääkäripula on suuri haaste myös uuden eläinlääkintähuoltolain mukaisen kunnallisten lakisääteisten eläinlääkäripalveluiden järjestämiselle. Tämä tulee ottaa huomioon muutoksia suunniteltaessa.

Mikkelin kaupunki on vastuukunta, joka myy palvelut muille jäsenkunnille.

Kokonaisvastuu Mikkelin seudun eläinlääkäripäivystyksestä vaatii Mikkelin seudun ympäristöpalveluilta riittävät resurssit vakituksia viranhaltijoita ja heidän sijaisiaan sekä mahdollisuuden käyttää eläinlääkäripäivystyksen turvaamisessa lisäksi ulkopuolisia päivystäjiä, koska suurin tarve on yleensä päivystysaikana. Mikkelin seudun ympäristöpalvelut on korvausvelvollinen, jos eläin menehtyy sen vuoksi, että lakisääteisiä päivystyspalveluita ei ole ollut saatavilla kohtuullisessa ajassa ympäri-vuorokautisesti.

Uusi laki ei vähennä Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden eläinlääkäriresurssien tarvetta. Nykyisellään resurssit ovat pienet, kun ottaa huomioon Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden velvollisuuden järjestää oma työnä ympärivuorokautinen kiireellinen eläinlääkäriapu sekä tuotanto- että harraste-eläimille Mikkelin, Hirvensalmen, Kangasniemen ja Mäntyharjun alueella.

Praktikkoeläinlääkäreiden virkojen veto- ja pitovoimaa on varmistettava takaamalla asiallinen korvaus yllättävistä työvuorojen muutoksista ja lisätyösidonnaisuudesta. Riittävät vastaanottoavustajaresurssit sekä vastaanoton asianmukainen varustus ovat tärkeitä osatekijöitä. Työntekijöitä tulisi kohdalla tasapuolisesti ja järjestää kaikille eläinlääkäreille mahdollisuus avustajan käyttöön etenkin nyt, kun myös päivystysvastuu ja päivystysalue on kaikille kaupungineläinlääkäripraktikoille yhteneväinen. Pieneläinvoittoinen, ajoittain hyvin kiireellinen, sekapäivystys vaatii eläinlääkäriltä erilaisia taitoja kuin yksinomaan suurelöpäivystyksestä vastaaminen.

Praktikkoeläinlääkäreiden työnkuva on tärkeä muuttaa mahdollisuuksien mukaan ”ihmisen kokoiseksi”, mutta myös mahdollistaa mielenkiintoinen työ ja itsensä ammatillinen kehittäminen. Tämänhetkinen tietotaitovaatimus on erittäin monipuolisen työnkuvan vuoksi hyvin korkea. Erityisesti pieneläinpainotteinen sekapäivystys on vaativa sellaiselle, jolla ei ole paljon kokemusta tämän tyyppisestä työstä. Tämä voi osaltaan vaikeuttaa rekrytointia.

Valtakunnallinen eläinlääkäripula vaikeuttaa merkittävästi vakituisten ja sijaisten rekrytointia. Tämän vuoksi myös ulkopuolisia päivystäjiä on palkattava mahdollisuuksien mukaan Mikkelin seudun eläinlääkäripäivystykseen, jotta vakituisten eläinlääkäreiden työkuorma ei kasvaisi aivan kohtuuttomaksi ja lakisääteinen velvoite järjestää 24/7 kiireellinen eläinlääkäriapu hyöty- ja harraste-eläimille saadaan toteutettua. Ulkopuoliset päivystäjät palkataan päivystyksen ajaksi virkasuhteeseen. Lisäksi nyt täyttämättä oleva 50 % virka Mikkelin vastaanotolle on tärkeä täyttää, jotta sen avulla saadaan osaltaan turvattua eläinlääkäripalveluiden toimivuus 24/7.

Tällä hetkellä praktikkoeläinlääkärit ovat kunnissa sekä palkansaajia että ammatinharjoittajia, eivätkä he ole työaikalainsäädännön piirissä. Tämä mahdollistaa ainakin tällä hetkellä vielä hyvin pitkät työvuorot ja ainoastaan 24 tunnin viikkolepo on taattava. Tämä perustuu siihen, että on katsottu, että päivystys on varuillaanoloa ja eläinlääkäreillä on itsellään mahdollisuus vaikuttaa työmääräänsä. Työntekijä on kuitenkin vastuussa työntekijöiden kohtuullisesta työnkuorittavuudesta, työhyvinvoinnista ja riittävistä lepotauoista.

Eläinlääkintähuoltoon saattaa lähivuosina tulla myös valtakunnallisesti muutoksia palkkaus- ja työaikajärjestelyihin. Myös praktikkoeläinlääkäreiden siirtymisestä kokonaispalkkaukseen ja työaikaan on tehty valtakunnan tasolla jo vuosia.

Kaksi valvontaeläinlääkärin virkaa mahdollistaa sen, että eläinsuojelutyö voidaan tehdä hyvää hallintoa noudattaen ja parityöskentely parantaa valvontaeläinlääkäreiden työturvallisuutta ja vähentää riskiä sille, että tehtävän kuormittavuus muodostuisi liian suureksi. Toisen valvontaeläinlääkärin palkkaaminen on ollut toimiva ja tärkeä parannus resursseihin. Valvontaeläinlääkäreiden virkojen veto- ja pitovoimaisuuden vuoksi on tärkeä kehittää työnkuva mielekkääksi ja työturvallisuus hyväksi. Parityöskentely on tähän yksi tärkeä tekijä. Myös praktikkoeläinlääkäreitä ja terveystarkastajia tarvitaan mukaan joillekin tarkastuksille asiantuntija-avuksi.

Terveysvalvonta

Tällä hetkellä terveysvalvonnassa on 8 terveystarkastajan virkaa (8 htv), josta neljä on elintarvikevalvonnassa ja neljä terveysdusuojevaluvalvonnassa. Vaikka resurssit ovat niukat, uusia virkojen perustamista ei esitetä. Terveysvalvonnan resursseja saatiin parannettua uuden terveystarkastajan viran myötä 1.1.2024 ja nyt resurssit ovat kohtuulliset valvontasuunnitelmien mukaisen suunnitelmallisen valvonnan tavoitteiden saavuttamiseen sekä toimijoiden riittävään ohjaamiseen ja neuvontaan.

Toimistosuhteen työajasta on määritetty terveysvalvontaan 0,1 htv.

Vuoden 2022 alusta toimijoilta perittävät lakisääteiset valvonnan perusmaksut ovat tuoneet lisätuloja, mutta myös lisävelvoitteita, mm. yrittäjien neuvontaa. Valvontamaksun laskutus lisää merkittävästi terveystarkastajien toimistossa tapahtuvaa laskutustyötä. Valvontamaksujen tulot on lain mukaan tarkoitettu elintarvike- ja terveysdusuojevaluvalvonnan riittävien resurssien turvaamiseen.

Terveysvalvonnalla on lakisääteinen velvollisuus toimittaa Ruokavirastolle vuosittain lautakunnassa hyväksytty valvontasuunnitelma ja toteumaraportti. Ruokavirasto seuraa tavoitteiden toteutumista ja kokoaa valvonnan toteutumisesta julkisen raportin. Ruokavirasto tekee myös valvontayksiköihin tarkastuksia, joilla arvioidaan valvonnan vaatimustenmukaisuutta.

Elintarvikevalvonta on elintarvikealan yrityksille tärkeä tukitoiminta yritystä perustettaessa sekä elintarviketoiminnan laadun varmistamisessa. Tarkastukset kirjataan valtakunnalliseen julkiseen Oiva-järjestelmään, jonka raportit pitää olla asiakkaiden

näkyvillä yrityksen toimitiloissa ja nettisivuilla. Tarkastustiheys määritetään kohteittain valtakunnallisen elintarvikevalvonnan ja terveydensuojeluvälvön ohjeiden mukaisesti riskiperusteisesti.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelussa on 6 vakituista virkaa (4 htv ympäristötarkastaja, 1 htv ympäristösuunnittelija ja 1 htv ympäristöpäällikkö). Lisäksi vuosittain varataan määrärahaa viransijaisten ja harjoittelijoiden palkkaamiseen lähinnä sellaisiin tehtäviin, jotka ajoittuvat kesäkaudelle. Maa-aineslain mukaisten valvontatehtävien ja lupien käsittelyyn ympäristönsuojelu on saanut lisämäärärahaa määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen vuodesta 2017 lähtien noin 0,4 htv. Muutoin ympäristönsuojelun henkilöresurssit ovat säilyneet kauan samantasoisina, vaikka useat lainsäädännön muutokset viime vuosina ovat lisänneet kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien määrää.

Toimistosihteerin työajasta on määritetty ympäristönsuojeluun 0,2 htv.

Ympäristönsuojelun tehtäväkenttä on laaja ja poikkihallinnollinen. Ympäristönsuojelun substanssiosaamisen lisäksi ympäristönsuojelun viranomaistehtävissä edellytetään vahvaa ympäristönsuojelun lainsäädännön ja hallinnon osaamista. Koko tehtäväkentän asiantunteva hallitseminen edellyttää käytännössä viranhaltijoiden erikoistumista tehtäväkentän eri osa-alueisiin (esim. ilmansuojelu, vesiensuojelu, jätelaki, vesilaki, ilmasto- ja energia-asiat, luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuus, pohjavesien suojelu, ympäristönsuojelulainsäädännön eri osa-alueet). Viranhaltijat toimivat viranomaistehtävien lisäksi myös asiantuntijoina mm. vesi-, kemikaali-, luonnon monimuotoisuus, ilmanlaatu- ja ilmastoasioissa. Asiantuntijaroolia on pyritty vahvistamaan osallistumalla ja hankkimalla ulkopuolista hankerahoitusta sellaisiin hankkeisiin, joilla on mahdollista kartuttaa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväkentän vaatimaa asiantuntijuutta. Toisaalta hankerahoituksen hakeminen, hankkeisiin osallistuminen ja hankkeiden hallinnointi vaativat henkilöstöresursseja.

Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määräytyistä tehtävistä ja sen lisäksi 1) ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, 2) ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista, 3) osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen, 4) antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille, 5) huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valituksesta ja koulutuksesta kunnassa, ja 6) edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa.

Ympäristönsuojelun osalta lisätarve henkilöstössä on yhdelle ympäristötarkastajalle, jonka vastuulle kuuluvat vesihuoltolain ja haja-asutusalueiden jätevesiasioiden valvonta, ja yhdelle ympäristösuunnittelijalle, jonka vastuulle kuuluvat luonnonsuojelulain toteutumisen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen kunnissa ja luontotietojen ylläpito. Tehtävä on hyödynnettävissä kuntien maankäytön suunnittelussa sekä esim. tärkeänä kuntien vetovoimatekijänä pidetyn luontomatkailun edellytysten turvaamisessa. Lisäksi uudistetun jätelain valvonta vaatii nykyistä enemmän henkilöstöresursseja (jätteen erilliskeräyksen ja elintarvikejätteen keräyksen ja käsittelyn valvonta).

Nykyisillä resursseilla kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukaisten ympäristönsuojelun yleiselle edistämistehtävälle (mm. kiertotalouden, ilmastonsuojelun ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen) ei ole riittävästi resursseja ja lakisääteisiä valvontatehtäviä on jouduttu jättämään kokonaan tekemättä.

Kansalaiset ovat aiempaa valveutuneempia ympäristöasioissa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten odotetaan palvelevan kuntalaisia esim. elinympäristön laatua ja ilmastoa koskevissa kysymyksissä aiempaa enemmän. Ympäristö- ja ilmastoasiat koskevat kaikkia kuntalaisia ja koko kaupunkiorganisaatiota, mutta ympäristönsuojelun henkilöstöllä on tärkeä rooli Mikkelin ilmasto-ohjelman ja kaupunkistrategiaan kirjattujen ympäristön ja ilmastonsuojeluun liittyvien tavoitteiden edistämässä ja seurannassa.

2.1 Vakituisen henkilöstömäärän kehitys vuosina 2027-2028

Ympäristöpalveluihin ei esitetä uusien virkojen perustamista vuodelle 2027.

Mikkelin eläinlääkärin vastaanotolla oleva 50 %:n kaupungineläinlääkärin virka on tärkeä täyttää turvaamaan lakisääteisten tehtävien hoitamiseen ja sen, ettei päivystyskuorma muodostu kohtuuttomaksi yksittäisille praktikkoeläinlääkäreille ja myös sen, että valvontaeläinlääkäreille turvataan työpari toisen valvontaeläinlääkärin poissaolon aikana.

Virkojen lakkauttamista ei esitetä. Kaikki nykyiset virat tarvitaan lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Vakituisen viran vapautuessa eläköitymisen tai työpaikan muutoksen vuoksi, uusi viranhaltija on tarpeellista palkata.

2.2 Määräaikaisen henkilöstömäärän kehitys vuosina 2027-2028.

(Kaupungin tavoitteena on vähentää määräaikaisten ja sijaisten käyttöä. Millä toimenpiteillä yksikössä tätä toteutetaan ja mikä on vähennys henkilötötyvuosina omassa yksikössä)

Määräaikaisen henkilöstön käyttöä tarkastellaan vuosittain. Nykyisillä vakituisten viranhaltijoiden määrillä sijaisten määrää ei voida vähentää. Eläinlääkintähuollossa on loma-ajat erityisen kiireellisiä, koska Mikkelin seudulla on tällöin paljon vapaa-

ajan asukkaita ja matkailijoita. Kaikilla eläinlääkäreillä tulee olla viransijainen vuosilomien aikana. Lisäksi eläinlääkintähuollossa tarvitaan ympärivuoden ulkopuolisia päivystäviä eläinlääkäreitä eläinlääkintähuollon lakisääteiden ympärivuorokautisen kiireellisen eläinlääkäriavun turvaamiseksi.

Terveysvalvontaan tarvitaan jatkossakin kesäaikana yksi viransijainen ja yksi harjoittelija.

Suuri osa ympäristönsuojelun valvonta- ja tarkastustehtävistä ajoittuu ajankohtiin, jolloin ei ole lumipeitettä. Tämän vuoksi ympäristönsuojeluun tarvitaan kesäajaksi lisäresursseina yksi viransijainen, yksi määräaikainen ympäristötarkastaja ja yksi harjoittelija.

2.3 Eläkepoistuma ja sen hyödyntäminen

(Ennusteiden mukaan kaupungilla tulee eläköitymään noin 80 henkilöä vuosittain suunnitelmakauden aikana. Tulosalue kertoo, kuinka monta tehtävää suunnitellaan jätettäväksi täyttämättä ja mitä toiminnallisia tai palvelutasomuutoksia se vaatii tai miten eläköitymistä muutoin aiotaan hyödyntää)

Yksi ympäristönsuojelun viranhaltija ovat mahdollisesti eläköitymässä vuoden 2027 aikana. Viran täyttäminen on välttämätöntä lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

2.4 Henkilöresurssien sisäiset muutokset

Tässä kohdassa voidaan tarvittaessa esitellä, miten henkilöstöä on tarkoitus sisäisesti siirtää tulosalueen sisällä tai niiden välillä

Ympäristöpalvelut -yksikössä toimivien viranhaltijoiden tehtävät edellyttävät asiantuntemusta ja vahvaa perehtyneisyyttä omaan tehtävänalaan. Yksikössä työskentelee asiantuntijoita, jotka toimivat alansa ainoina asiantuntijoina koko kaupunkiorganisaatiossa, joten henkilöstön siirtäminen sisäisesti tällaiseen tehtävään ei ole mahdollista. Lisäksi tehtävät ovat virkoja, joihin ei voi siirtää henkilöä sisäisillä järjestelyillä. Ympäristöpalvelut -yksikön sisällä ei ole juurikaan mahdollisuutta siirtää viranhaltijoita yksiköiden tai tulosalueiden välillä.